

מגילת אסתר א' ט"ז

[תרל"ג] ב"ה

ב"ה ית' חנוכה משינה לנחמ

מגילת אסתר א' ט"ז

[תרל"ד] ב"ה

14

(ליל א) **הט"ז** כתב' שהיה הנס שנשאר פך להיות שורה עליו הברכה כו'. וקשה כי נס אינו על פי הטבע בתורת ברכה ורוב נסים הם בלי הכנה של הטבע כלל². רק יש לומר שזה היה חיבה יתירה להיות נודמן להם שמן על פי הטבע מצד הברכה ששורה על המעט שיהיה נחשב שעשו בני ישראל זה מעצמם. ובאמת הנס דחנוכה חביב מאוד והיא חיבה יתירה כי כל הנסים להצלת ישראל. אבל נס לעשות המצוה אף כי אונס רחמנא פטרי³. הוא הוראת חיבתן של ישראל שהקב"ה חפץ במעשיהם ועשה להם נס שיוכלו לקיים המצוה. וזה שכתב הלבוש⁴ שנתקן להלל ולהודות לא למשתה. כיון שהנס היה לכבוד שמו יתברך אף שהיה הצלה גם כן. מכל מקום זה הנס של הנרות חשוב יותר שהוא חיבה יתירה כנ"ל:

15 (ליל ו) **אא"ן** מו"ר ז"ל הגיד בשם רבותינו ז"ל. פירוש הגמרא¹⁴ פתילות ושמונים שאין מדליקין בשבת מדליקין בחנוכה אשר אף הנפשות שאין להם עליה בשבת יכולין לעלות בחנוכה ונפש גוטרקון נר פתילה שמן. ופתילות הפסולין שאור מסכסכת בהן. נדעך וקופץ כו'¹⁵. והיינו שלא יוכל לקבל ההארה תוך עומק לבו כו'. והיינו שיש נקודה פנימיות בכל איש ישראל¹⁶ שאין שם מגע נכרי¹⁶ רק צריך להיות שנקודה זו תתפשט בכל האדם. ועל ידי הלל והודאה יכולין להכניס נקודה זו בכל הנפש. והוא על ידי זה ששמח האדם בנקודה זו ונותן הודאה להקב"ה על שזכה להיות בכלל ישראל. על ידי זה החשק יכול להרחיב הנקודה. והנה הלל והודאה הם ב' מדריגות שהלל הוא שבח וצריכין להיות מקודם אצל האמת כמו שכתוב (תהלים קיג, א) הללו עבדי ה' שלא להיות משועבד לשום דבר רק להשם יתברך¹⁷. אבל הודאה יכול להיות לכל איש ישראל. ואף המלכות בדתא. על ידי הודאה ויודי דברים מתקרב כמו שכתוב¹⁸ מודים מכלל דפליגי. שאף מי שנפרש מהקדושה יוכל להתקרב על ידי הודאה. וגם הודאה על נס. ודאי הוא על ידי זה שמבינים שאין ראויים לנס. כי מה שייך הודאה להקב"ה על נס הלא אין הפרש לפניו בין נס לטבע רק על ידי שמבינים שאין זוכין לנס שייך הודאה ועל ידי זה משיגין אחר כך עומק הנס להלל לפניו כנ"ל:

¹⁶ יולא נשאר אלא פך אחד בלבד. רמז שלעולם נשאר נקודה בישראל אשר הקב"ה מגין עליה שלא יחיה לה שום מגע נכרי וע"ז נאמר מגן אברהם ונאמר 'אנכי מגן לך...' (חידושי הרי"ם, חנוכה, ד"ה יולא נשאר).

מגילת אסתר א' ט"ז

[תרל"ד]

17

מגילת אסתר א' ט"ז

[תרל"ד]

16

(ליל ד) **בגמרא**²² כי ההלל ניתקן על גאולה ממלכות הללו עבדי ה' לא עבדי פרעה כו'. דכתיב (ויקרא כה, נה) עבדי הם ולא עבדים לעבדים²³. ואין יוכלו האומות למלוך על ישראל רק על ידי שמסירים מלכות שמים מישראל וכפי הסרת העול מלכות שמים מבני ישראל כמו כן יש להם ממשלה. ובאמת שליטת הוד' מלכות ברצון השם יתברך היא. ואם בני ישראל יודעין זאת וזוכרין שאין המלכות שלהם חס ושלום. רק ממלך מלכי המלכים הקב"ה. אז יכולין על ידי זה לצאת לגמרי מתחת ידם. ולזאת הגאולה ממלכות אחר. הוא ראייה וביורוד כי השעבוד היה רק ברצון הקב"ה וכשהגיע העת גאל אותנו לכן מביא זאת אמונה בישראל שידעו שגם מלכות האחרת ששולטת עתה. גם כן רק ברצון השם יתברך. ועל ידי זה בא הגאולה. ואפשר זה ענין הלל והודאה הלל שמשבחין להשם יתברך על הגאולה הראשונה ומודין על גלות של עתה שהוא בעונותינו שעל ידי גאולה ראשונה מבינים שהוא מהשם יתברך בעבור שחטאנו כנ"ל. ולזאת צריכין להתחזק בקבלת מלכותו יתברך וממילא יסור מאתנו מלכות אחרת כדאיתא²⁴ המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות כנ"ל:

18 **מצות** חנוכה נר איש וביתו³⁰. וקשה מה נשתנה מכל המצות ומה ענין המצוה להבית. ונר שבת שאני משום שלום בית³¹. וגם שם המצוה רק להיות נר דולק אבל בכאן הדלקה עושה מצוה ואם הדליקה חרש שוטה וקטן פסול אם כן למה לא ידלק כל בר חיובא בפני עצמו. ויש לומר כי בהתאסף כל כחות האדם ובני ביתו השייכין אליו יוכל לקיים המצות בשלימות יותר. ומצות נר חנוכה מבחין והוא שיוכל האדם להביא במעשיו הארה במקום החושך ולזאת צריך האדם ליקח עמו כל התלוי בו. והשם יתברך ברא האדם בעולם הזה כדי שיוכל להביא הארת התורה בכל מעשה גשמי כשעושהו על פי התורה כראוי. ולזאת אין נכון לפרוש עצמו רק להיות הרצון לקרב הכל להשם יתברך ומשבחין בני ישראל על זה שמקבלין הגלות ברצון כדי להמשיך הארה גם בחושך לקיים רצון השם יתברך וכן בגלות מצרים שירדו יעקב ובניו כתיב (שמות א, א) איש וביתו באו שהכינו עצמם בקבלת מסירת נפש וכל אשר להם לרצונו יתברך וכן נר חנוכה מבחין כנ"ל איש וביתו³² (ומהדרין נר לכל אחד³² הוא מודריגה גבוהה לתקן כל פרט ופרט מהתלויים בו. ואנחנו הלואי שנזכה לתקן בכלל כנ"ל:

(ליל א) **טמאן** כל השמנים. אף שנשאר פך אחד. אם היה נגנו בקרקע אתי שפיר דלא איה בהיכל. אכן נראה שזה באמת הנס אף שטמאן כל השמנים נשאר פך זה ואותו פך שהיה בנס נתעלה ויצא מן הגשם ולא היה ממשות של שמן וכן כל נס שיוצא מן הגשמיים ואתי שפיר שהיה הנס בליל א' גם כן שנודע שהיה למפרע נס בפך זה. ואדמו"ז ז"ל⁹ אמר שפך זה רמז שלעולם נשאר נקודה בישראל אשר הקב"ה מגין עליה שלא יש שם מגע נכרי ועל זה נאמר¹⁰ מגן אברהם. בחותמו של כהן גדול רמז על אברהם אתה כהן כו' (תהלים קמ, ד) ¹¹ אדם הגדול כו' (יהושע יד, טו)¹² והוא גם כן כנ"ל רק שנקודה זו צריכה חיפוש על ידי שאדם מאמין שיש בכל דבר נקודה גנוזה וחופש בכל כחו נמצאת לו וכן כתוב בדקו ולא מצאו רק פך אחד מכלל שצריכה חיפוש. וזה עצמו נרות חנוכה כו' שמאירין שנוכל למצוא נקודה הגנוזה כי כמו כן בגלות זה נמצא נקודה גנוזה שלא נטמאת כנ"ל. וכן בנפש כל איש ישראל יש נקודה נשמת אלוה ממעל. והמצות הם נרות שנוכל למצוא נקודה הנ"ל. וכתוב (משלי כ, כ) נר ה' נשמת אדם חופש כל חזרי בטן. ובזמן זה שיש מצוה בנרות נפתחים כל דברים שנקראים נרות כי כן הם ענין המצות שכל דבר שיש לו אחיזה בהמצוה בשם או ברמז. יש לו עליה על ידי המצוה וזה כו' שכתוב (תהלים קיא, ב) דרושים לכל חפציהם¹³:

מגילת אסתר א' ט"ז

[תרל"ד]

15

(ליל א) **חנוכה**. מביא התחדשות כי כל נס מביא התחדשות משורש הטבע כי גם הטבע שורשה למעלה לכן על ידי הנס נוכל להרגיש גם בעולם הזה מזה ההתחדשות. כתיב (תהלים מ, ב-ד) קוה קייתי ה' כו' ויעלני מבור שאון מטיט היין כו' ויתן בפי שיר חדש כו'. נראה דקאי על חנוכה. ונראה כי כח היונים היה מתגבר מאוד על ישראל שהיו בחושך ומוטבעים בהרגל הטבע כמו שכתוב¹⁵ להשכיחם. להביאם בבחינת שכחה והרגל הטבע היפוך ההתחדשות. וכל הוד' מלכות הם בדרך אחד להסתיר האמת להטביע את ישראל בהבלי עולם. ולכן בכל יציאה ממלכות אחר נשאר בימים אלו פתיחות הגאולה ונקרא חנוכה על שם (משלי כב, ה) חנוך לנער¹⁶ כדאיתא¹⁷ גר כקטן שנולד. וכן בגלות כאלו עובדי עבודה זרה כדכתיב (שמואל א, כו, יט) כי גרשוני כו' מהסתפח בנחלת ה' כו'¹⁸. לכן כשעשה השם יתברך הנס התחילו מחדש לקבל עול מלכותו יתברך בלב שלם ונשאר מזה ההתחדשות לדורות וכשמתעורר אדם עצמו בימי חנוכה יש לו סיוע מהתחדשות החנוכה כנ"ל: